

гру необхідно враховувати низку факторів, головними серед яких є – можливість власної команди (антропометричні показники гравців, збалансованість команди, універсалізація гравців, рівень фізичної та технічної підготовленості, тощо), можливість команди суперника (особливості антропометрії суперників, стиль гри який проповідує команда суперник, рівень технічної та фізичної підготовленості, тощо) та від того де відбувається матч (на своєму або на чужому полі).

У сучасному футболі, коли рівень майстерності гравців практично однаковий вирішальну роль в підсумковому результаті гри відіграє саме вдало підібрана тактична побудова та система розташування гравців на футбольному полі. Подальші дослідження передбачається провести в напрямку вивчення інших проблем тактичної побудови гри у футболі.

### Література

1. Липартелиани В. Особенности внешних коммуникаций профессионального футбольного клуба [Текст] / Теорія і методика фізичного виховання і спорту, 2008. № 3. С. 59–62.
2. Несенюк М. Український футбол існує для власників команд, а не глядачів. Клубами має керувати професійна ліга [Текст] / Країна, 2018. № 48. С. 28–29.
3. Устенко Б. Організаційні зміни в структурі європейських професійних футбольних клубів під впливом комерціалізації [Текст] / Теорія і методика фізичного виховання і спорту, 2016. № 4. С. 21–24.

Яременко Д., студентка групи 102-ФС

*Національний університет*

*«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

Науковий керівник:

к.фіз.вих., доцент кафедри фізичної культури та спорту Гета А. В.

*Національний університет*

*«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

### ЦІКАВІ ФАКТИ З ІСТОРІЇ ВІЛЬНОЇ БОРОТЬБИ

Вільна боротьба – спортивне єдиноборство, вид боротьби, в основі якого лежить позиційне маневрування двох спортсменів, кожен з яких за допомогою різних технічних прийомів (захоплень, кидків, переворотів, підніжок, підсічок тощо) намагається покласти суперника на лопатки, чи набрати більшу кількість очок у процесі боротьби. Від класичної боротьби вільна відрізняється широким спектром технік, що включають використання ніг: зачеп та інше.

Учасники змагань поділяються на вагові категорії – 7 для чоловіків: до 55, 60, 66, 74, 85, 96 і 120 кг та 4 для жінок у програмі Олімпійських ігор: до 48, 55, 60 і 72 кг та 7 для жінок в неолімпійських вагових категоріях: до 48, 51, 55, 59, 63, 67, 72 кг.

До програми Олімпійських ігор вільну боротьбу включено в 1904 році, для жінок – в 2004. Чемпіонати світу проводяться з 1951 року, чемпіонати Європи – з 1928.

Кінець XIX – початок XX століття був часом найбільшого розквіту боротьби в Парижі. Конкурси почали переходити в міжнародні, Всесвітні та європейські чемпіонати, в яких брали участь борці з багатьох країн.

Професійна боротьба з'явилася у Франції близько 1830 року. Спортсмени, які не мали доступу до борцівської еліти, сформували трупи, які подорожували по Франції, демонструючи свій талант. Їх виступи часто супроводжували виставки диких тварин, канатоходці і бородаті жінки. Шоумени представляли борців під такими іменами, як «Едвард, старіючий людоджер», «Гюстав д'авіньйон, руйнівник кісток» або «Боннет, бик з нижніх Альп», і кидали виклик публіці на 500 франків, що ніхто не зможе покласти їх на підлогу.

Французький вплив поширився на Австро-Угорську Імперію, Італію, Данію та Російську Імперію, а новий стиль поширився під назвами «греко-римська боротьба», «класична боротьба» або «французька боротьба». Таким чином, професійні змагання з боротьби були організовані всюди в Європі з різними програмами і правилами змагань відповідно до смаків борців, менеджерів і аудиторії. У 1898 році француз Поль Понс, також відомий як «Колос», був першим професійним чемпіоном світу незадовго до поляка Ладіслауса Питлясинського. Деякі інші великі чемпіони, такі як турок Кара-Ахмед («Східний монстр»), болгарин Микола Петров («Лев Балкан») або виходець з території України Іван Піддубний («Чемпіон чемпіонів»), змінили його.

Наприкінці XIX століття професійна боротьба була найпопулярнішим спортом у Європі, але її репутація почала падати з 1900 року через договірні матчі, помилкові перемоги, фальшиві документи та підміни суперників. Повернення до олімпійського аматорства заохотило створення численних клубів і шкіл, які покінчили з професійною боротьбою. Однак, з історичної точки зору, професійна боротьба мала незаперечні переваги. Змагання сприяли підвищенню популярності боротьби, фізичний стан борців слугував зразком для молодого покоління, а система навчання дозволила аматорським клубам боротьби швидко стати більш структурованими

Спроби відновити Олімпійські ігри були численними, але тільки в 1896 році вони були знову засновані бароном П'єром де Кубертенем. Після створення Міжнародного олімпійського комітету в 1894 році прискорився розвиток нових міжнародних спортивних федерацій і олімпійських комітетів. Перший олімпійський конгрес відбувся в 1894 році, і проголосив десять видів спорту, що стали частиною олімпійської програми: легка атлетика, боротьба, веслування, велосипед, фехтування, гімнастика, важка атлетика, плавання, стрільба і теніс.

Під час турніру з боротьби в Афінах не було вагових категорій, і всі п'ять суперників (на перші ігри в Афіни приїхали всього п'ять борців, які представляли чотири країни – Грецію, Німеччину, Угорщину і

Великобританію) боролися за правилами, аналогічними правилам професійної греко-римської боротьби. Матчі тривали до тих пір, поки не вигравав один із суперників. Було дозволено переривати матчі і відновлювати їх на наступний день. Перший олімпійський чемпіон – німецький спортсмен Шуман, який не був навченим борцем, але був переможцем змагань на брусах і з кінного спорту. Шуману вдалося обіграти англійського чемпіона з важкої атлетики Лонсестона Еліота, який був важчим за нього, виконавши швидке і точне захоплення.

У Парижі в 1900 році, і це унікальний випадок в історії сучасних Олімпійських ігор, боротьба не була включена в програму.

У 1904 році вільна боротьба була вперше представлена під час ігор в Сент-Луїсі і лише американськими борцями. Тільки під час четвертих Олімпійських ігор, що відбулися в Лондоні в 1908 році, були організовані змагання для обох стилів. На Олімпійських Іграх в Стокгольмі в 1912 році вільна Боротьба знову була відсутня в програмі, але були організовані змагання з гліме (ісландської боротьби). Борцівські поєдинки проходили на трьох матах просто неба. Вони тривали одну годину, але фіналісти боролися без обмеження часу. Матч, який зіштовхнув фінського борця Альфреда Йохана Асікайна з російським Мартіном Клейном, тривав 11 годин 40 хвилин і зареєстрований в Книзі рекордів Гіннесса. Обидва борці, що мають однакову кількість очок, в кінці були випробувані двома періодами по три хвилини боротьби в партері. Росіянин, у підсумку, переміг фіна, який важив на 8 кг більше, ніж він. Але змучений цим матчем Мартін Клейн не зміг перемогти шведського Йоханссона, який і виграв золоту медаль у вазі 75 кілограмів.

Починаючи з цієї дати, натхненна Міжнародною федерацією боротьба почала розвиватися в кожній країні. Протягом багатьох років країни Північної Європи були монополістами в греко-римській боротьбі, в той час як у вільній боротьбі в основному домінували англійці і американці.

В Амстердамі в 1928 році Єгипетський борець Ібрагім Мустафа був першим африканським борцем, який виграв Олімпійський титул. Японець Сехаті Ісії виграв перший азійський титул на Олімпійських Іграх в Гельсінкі в 1952 році.

Численні легендарні спортсмени формували історію боротьби в усьому світі, і було б неможливо перерахувати їх усіх. Однак є чотири борці, які глибоко змінили історію сучасних Олімпійських ігор, вигравши три Олімпійських титули: швед Карл Вестергрєн (греко-римська боротьба в 1920, 1924 і 1932 роках), швед Івар Йоханссон (греко-римська і вільна боротьба в 1932 році, і вільна боротьба в 1936 році), українець Олександр Медведь (вільна боротьба в 1964, 1968 і 1972 роках) і російський Олександр Карелін (в 1988, 1992 і 1996 роках). Отримавши свій третій титул, Олександр Карелін вирішив завоювати четвертий титул на Олімпійських Іграх в Сіднеї в 2000 році, але, на превеликий подив, він був повалений американським борцем Рулоном Гарднером. У 2002 році під час чемпіонату світу, який проходив у Москві, FILA нагородила титулом «кращого борця століття»: Олександра Медведя (за вільну боротьбу) і Олександра Кареліна (за греко-римську боротьбу). Борців

нагородили намістом FILA Gold, нагородою, яка зазвичай призначена для керівників держав.

Через сто років після введення вільної боротьби в олімпійську програму всесвітня боротьба увійшла в нову еру з визнанням жіночої боротьби як олімпійської дисципліни з нагоди афінських ігор в 2004 році. Це рішення було частиною політики МОК, спрямованої на встановлення рівності в спорті, і узаконило зусилля, докладені FILA, на просування жіночої боротьби з кінця 80-х років.

### **Література**

1. <http://wrestlingua.com/history-wrestling/308-history-wrestling.html>
2. <http://ru.sport-wiki.org/vidy-sporta/volnaya-borba/>
3. <http://ru.sport-wiki.org/vidy-sporta/volnaya-borba/>